

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Qvæstio I. Quale sit peccatum agere contra Conscientiam dictantem
aliquid esse peccatum, non cogitando an sit grave an leve.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

illud, putans me facere contra præceptum vel obligationem gravem. *Cardin. de Lugo disp. 16. num. 503. num. 2. p. num. 49.*

A D D E N D A.

Questio I. Quale sit peccatum agere contra Conscientiam dicentem aliquid esse peccatum, non cogitando, an sit grave vel leve. *R.*

§. I. Si fiat cum comparatione animi, quâ hoc velit, siue sit mortale siue veniale, sic operans peccat mortaliter, non aliter ac si de eo dubitaret, tum quia exponit se periculo peccati mortalis, tum quia re ipsa amplectitur saltem indeterminatè malitiam mortalem, quam sufficienter cognoscit: Sed in praxi vix fiet, ut operans, qui cognoscit aliquid esse malum, ita abstrahat, uti innuit *S. Th. 1. 2. q. 19. a. 5. ad 3.* Ratio est, quia quamvis reflexè non agnoscat esse mortale vel veniale, neque signatè discernat differentiam illam specificam, tamen conscientia semper se ita habet, ut vel multùm refugiat facere, & tum directè & exercitè fati apprehenditur malitia gravis; vel non ita refugiat facere, sed quasi leve pertranseat, & tum apprehenditur malitia tantùm levis.

§. II. Si ponamus, quòd cognitio abstrahat à malitia mortali & veniali, & tantùm in genere dicet esse peccatum, *Az. Sayr. Bonac. Regm. Tann. alique cum Castrop. hinc d. 1. pu. 3 n 6* Adhuc dicunt semper fore mortale, quia amplectitur malitiam venialem & mortalem, cùm feratur modo indifferente ad utramque: Quòd si cognosceret malitiam in certa specie, sed non cognosceret, an venialis esset an mortalis, *Vasq. Merat: de peccatis d. 7. f. 7. Sanchez in Decal. l. 1. c. 1. n. 6.* Dicunt fore mortale aut veniale, prout fuerit objectum, unde si cum tali cognitione

gnitione v g. furetur rem levem, erit veniale, si furetur rem gravem, erit mortale, quia cum se determinet ad speciem furti, vult malitiam, quæ hîc & nunc illi inest: hæ duæ sententiæ sunt probabiles, videtur tamen probabilius, quod docent *Nav. Val. Sal. Gran.* aliique multi cum *Oviedo* in 1.2.tr.4. *controv.* 1. pu.3 *Gob.* in *Quin.* tr.5.c.9.n.84 *Burgh.* cent.1. cas.20. & probabile agnoscunt *Sanch.* suprâ, *Dic. ast. de juram.* d.2.n.262. *Diana* p.3.tr.4.R.162. & p.5. tr.5. R.31. nempe in utroque casu venialiter tantum peccari, quia neque cognoscitur periculum peccati mortalis, neque obligatio magis inquirendi, neque indifferentia, quam objectum habet ad malitiam mortalem & venialem, neque absolutè cognoscitur malitia mortalis, sed tantum malitia abstracta & communis mortali & veniali, ergo sic operans non est positivè indifferens ad malitiam utramque, sed tantum ad malitiam, quæ non excedit venialem: peccat tamen venialiter, quamvis non cognoscat malitiam esse venialem, quia ad peccandum venialiter satis est, quòd cognoscat se peccare & non cognoscat se graviter peccare.

§. III. Si operans nollet attendere, an malitia esset mortalis aut venialis, ideoque operaretur quasi bonâ fide, cum metu peccati in genere, & ne sibi faceret scrupalos, aut ne fortè opus esset abstinere ab objecto proposito, nollet examinare vel de hoc audire; sic operans procederet malâ fide, per se loquendo, peccarèturque mortaliter, ob rationes n.2. datas, & re ipsa in illum caderet istud *Psalmi 35. v.4. Noluit intelligere, ut bene ageret; item illud Isaiæ 30. Nolentes audire legem Dei; qui dicunt videntibus, nolite videre; & aspicientibus, nolite aspicerè nobis ea, quæ recta sunt, loquimini nobis placens:* cujus autem speciei, & quomodo confitendum

6 sit peccatum, quod committens in genere tantum apprehendebat esse mortale, dicitur l. 5. n. 228.

Q. 2. Quid notandum sit circa divisionem Conscientia in rectam & erroneam. R. Sequentia,

5 §. I. Conscientia potest esse tam recta quam erronea vel Physicè vel Ethicè sive moraliter: Physicè recta est, quæ est conformis objecto, live quæ enunciat objectum, sicuti à parte rei est: Physicè erronea, quæ est difformis objecto & aliter enunciat, quàm à parte rei sit: Ethicè recta est, quæ est conformis appetitui recto, id est, beneordinato & disposito ad implendam omnem Dei legem, ideoque dicitur Ethicè, id est, in ordine ad mores recta, hinc etiam Aristoteles 6. Eth. c. 2. ait, *Activa mentis veritas est, quæ appetitui recto consentanea sit*: Ethicè erronea est, quæ est difformis appetitui recto.

6 §. II. Conscientia Physicè recta potest esse Ethicè erronea, v. g. si juvenis de homine, qui verè non est pater suus, prorsus temerè judicet, quod non sit pater suus, ideoque nolit eum honorare, formando sibi conscientiam hoc modo, *non teneor eum honorare ut patrem, qui verè non est pater meus, sed iste homo non est verè pater meus, ergo non teneor eum honorare*, hæc conscientia est Physicè recta, quia omnes illius propositiones sunt secundum se conformes objecto, attamen est Ethicè erronea, quia est difformis appetitui recto, & ideo secundum illam operans peccat, quia nempe quisque tenetur velle honorare eum, de quo prudenter dubitare non potest quin sit pater suus, etiam si fortè re ipsa non sit.

7 §. III Conscientia Physicè erronea potest esse Ethicè recta, uti patet à contrario, nam juvenis ille tenetur sibi formare hanc conscientiam, *illum honorare debeo, qui est pater meus, sed hic homo est pater meus, ergo illum honorare debeo*: hæc conscientia